

Світова українська наукова громадськість вітає у 2017 році вихід XVII Числа наукового журналу «Українознавець»!

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

ЛЬВІВ **2017**
LVIV

ВИПУСК XVII
ISSUE XVII

**Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра Українознавства
Українського державного університету в Москві
Кафедра Українознавства
Інституту Східної Європи при Університеті “Львівський Ставропігійон”
Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies Ukrainian University in Moscow
Department of Ukrainian Studies University “L’viv Stavropigion”**

Українознавець Connoisseur of Ukraine

Випуск – Issue XVII

Львів – Lviv 2017

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства Українського державного університету в Москві
Кафедра Українознавства Інституту Східної Європи при Університеті «Львівський Ставропігон»
Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies Ukrainian University in Moscow
Department of Ukrainian Studies University "L'viv Stavropigion"
Друкується за рішенням редакційної ради журналу «Українознавець»,
протокол № 1 від 18 січня 2017р. та протокол №1 від 27. 01. 2017.
The journal is published according to the decision of the Editorial Board of
Connoisseur of Ukraine, minutes №1, January 27, 2017.

В XVII числі «Українознавця» опубліковані наукові праці вчених-українців, які досліджують історію української діаспори в Росії, українсько-російську історію.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine Випуск - Issue XVII. - Львів, 2017.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

доктор історичних наук	Баран В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Васюта С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Даниленко В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Когутяк М. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Калакура Я. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Кабузан В. (Москва, Росія)
доктор історичних наук	Плисюк В. (Львів, Україна)
доктор історичних наук	Пасічник М. (Львів, Україна)
доктор історичних наук	Савчук Б. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Терський С. (Львів, Україна)
доктор історичних наук	Сворака С. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Федака С. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук	Мацкевий Л. (Львів, Україна)
доктор історичних наук	Масарик Я. (Світава, Чехія)
доктор історичних наук	Ірша Р. (Братислава, Словаччина)
доктор історичних наук	Хорошкевич А. (Москва, Росія)
доктор філологічних наук	Єрмоленко С. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук	Качкан В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук	Крик Я. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук	Кононенко П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук	Мегела І. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук	Мосенкіс Ю. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук	Мушинка М. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук	Зимомря М. (Дрогобич, Україна)
доктор філологічних наук	Партико З. (Запоріжжя, Україна)

Редколегія: ректор УУМ, директор ІСЄ, доктор історичних наук, професор УУМ, професор УЛС, професор ЛНАУ, завідувач Кафедрою Українознавства Інституту Східної Європи при Університеті Львівський Ставропігон, провідний науковий співробітник ННДІУ МОН України, академік МАНС, академік АНВШУ, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича, лауреат міжнародної премії ім. Короля Данила Галицького - В.С.Ідзьо (**Засновник та головний редактор**), доктор філологічних наук, професор, академік АНВШУ П.П.Кононенко (**Перший заступник головний редактор**), ректор УЛС, кандидат педагогічних наук, професор Я.М.Кміт, доктор філософських наук, професор УЛС Т.П.Кононенко, доктор філософії, професор УЛС, професор УУМ О.В.Огірко, кандидат історичних наук, науковий співробітник ННДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент В.С.Артюх, кандидат історичних наук, доцент І.В.Баран, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач відділу мови ННДІУ В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І.Конюхова (**літературний редактор**), кандидат філологічних наук, доцент Р.В.Кюнцлі, кандидат філологічних наук, доцент В.О.Хитрук, кандидат історичних наук, доцент УЛС І.І.Сварник, доцент УЛС В.В.Гаюк, доцент УУМ Г.Ю.Гриценко, професор УЛС В.О.Кобиліох, докторант історії України К.Хоронжук, аспірант з історії України Т.Мосійчук, науковий працівник Кафедри Українознавства ІСЄ УЛС Л.Бурка, доктор технічних наук, професор ЛАД та УЛС І.В.Огірко (**технічний редактор**).

ISBN 978-966-665-570-17

© Національний науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Український державний університет в Москві.
© Кафедра українознавства Українського державного університету в Москві.
© Журнал «Українознавець».

**Український Університет, Український Історичний Клуб
міста Москви в епоху функціонування в Москві під керівництвом
засновника доктора історичних наук, професора,
академіка АНВШ України, академіка МАНЄ – Віктора Ідзьо**

Вступ

Згідно з статистичними даними, українців у РФ у 2017 році є менше 1 млн. Це власне ті українці, які не побоялись сучасної російської влади через зухвалу та підступну війну Росії проти України, окупацію Криму та сходу України, внаслідок якої за 2014 по 2016 рік “Путінська РФ” знищувала в Москві все українське...

Так в 2015 році знищена Українська Бібліотека, в 2016 році українцям РФ знищено всі українські наукові, освітні та культурні інститути. Антиукраїнські акції навколо роботи Української бібліотеки в Москві, заборона, національної культурної автономії українців в Росії, заборона і ліквідація Об'єднання українців Росії, цькування терор та дескридитація Українського Історичного Клубу міста Москви, обмеження діяльності та нефінансування Українського державного університету в Москві(УУМ) демонструють лише крихту тих проблем з якими щоденно стикаються сьогодні українці в Москві та Росії...

Факти говорять, що “Путінська Росія” об'явивши війну Україні, оголосила українцям справжній терор та тероризм в якому українці в РФ у 2014-2016 роках опинилися сам на сам з проявами українофобії, великодержавного шовінізму та небажанням задоволення російською владою національних, освітніх, наукових та культурно-релігійних портеб, що й спричинило і буде в подальшому спричиняти українців до переселення в Україну...

Ситуація в якій опинилися українці в РФ у 2014-2016 роках, неоголошена війна РФ Україні, окупація Криму та сходу України, засвідчує про кабальні умови проживання українців у РФ в якій є відсутність права на українську національну культуру, освіту, науку, християнську культуру, участь в бізнесі та політиці...

За обставин терору та тероризму Путінської РФ над українцями, з 2017 року припиняє вихід Науковий Вісник Українського Університету міста Москви(УУМ), отже **XXI том за 2016 рік** - був останній...

І хоча Український державний університет міста Москви залишився юридично незнищеним, однак внаслідок терору та тероризму, гібридної війни Путінської РФ з Україною в 2014-2016 роках, окупацією Криму та війни на сході України, УУМ і Науковий Вісник УУМ в 2016 році згорнув свою діяльність в Москві та в РФ і всю свою науково-видавничу справу, опублікування наукових праць з проблем української діаспори в Росії, українсько-російських відносин, за угодою, передає з **2017 року**, науковому журналу «Українознавець» до кращих часів...

Віктор Ідзьо - засновник та головний редактор наукового журналу «Українознавець»

Вступ.....	3
Наукові праці вчених українознавців	
<i>Даниленко Володимир, Ковальчук Олена. Роль Миколи Скрипника у піднесенні національно-культурного руху українців у Росії на кінець 20-х – початок 30-х рр. XX століття.....</i>	6
<i>Дудченко Віктор. Українська фонографічна азбука та її примінення в сучасній українській діаспорі в Росії.....</i>	10
<i>Забочень Михайло. Московська Україніка. Образотворче мистецтво.....</i>	11
<i>Завальний Александр. Украинская Народная Республика, Украинский Гетманат и их влияние на возникновение учредительного собрания украинцев в Самарской области России в 1917 - 1918 годах.....</i>	14
<i>Закіров Михайло. Проблеми збереження етнічної ідентичності та національного відродження українців у Росії в XX столітті.....</i>	18
<i>Єфименко Геннадій. Національна політика ЦК ВКП(б) щодо українців Російської Федерації у 1930-1935 роках.....</i>	21
<i>Ідзьо Віктор. Шляхи розвитку українознавства в Російській Федерації ?.....</i>	24
<i>Кабузан Володимир. Заселення українцями Новоросії в XVIII - на початку XX століття та міни в етнічному складі її населення у 1719-1917 роках.....</i>	30
<i>Ковальчук Олена. Українці Росії: проблема збереження національно – культурної спадщини (20 - ті – початок 30 - х рр. XX ст.).....</i>	31
<i>Костригов Володимир. Історик Микола Костомаров –людина двох етносів. Роль його ідей в сучасному світі.....</i>	44
<i>Кулиняк Дмитро. Українське козацтво на Кубані.....</i>	48
<i>Нирко Олексій. Кубанські майстри бандур.....</i>	49
<i>Окара Андрій. Українська та Великоруська культури у XVII столітті: культурний вплив чи культурний конфлікт?.....</i>	58
<i>Петрова Тамара. До питання функціонування української мови в час підпорядкування Української Церкви Московським Патріархатом.....</i>	64
<i>Петрук Володимир. Яке українознавство розвивають в Московському державному університеті?.....</i>	67
<i>Проخورенко Володимир. До з'ясування антитези українського та російського менталітету.....</i>	77
<i>Руденко-Десняк Олександр. Українці в Російській Федерації.....</i>	81
<i>Смутьський Ігор. До українського питання в Росії в кінці XX та на початку XXI століття.....</i>	84
<i>Храбан Олег. Україна після “Переяславської угоди” в 1654- 1660 роках.....</i>	86
<i>Черняк Едуард. Українська культура в фондах Томського краєзнавчого музею.....</i>	93
Рецензії	
<i>Коваль Володимир. Українці в історії Російської держави. Рецензія на монографію історика-академіка Віктора Ідзя «Українська діаспора в Росії». Львів, 2016р.....</i>	96
<i>Петро Кононенко. Рецензія на монографію доктора історичних наук, професора, академіка «Віктор Ідзьо. “Украинская жизнь”- культурний, науково-просвітницький, політичний орган українців Москви та Росії у 1912-1917 роках. - Москва, Видавництво технічного відділу Українського державного університету в Москві”, 2016р.....</i>	97
Наші автори.....	98
Пам’ятка авторів.....	99

Content

The first word of the editor-in-chief. 3

Scientific works of Ukrainian Studies scientists

<i>Volodymyr Danylenko, Olena Kovalchuk. Mykola Skrypnyk's role in the national-cultural movement development of Ukrainians in Russia in the end of 20s – the beginning of 30s of XX century</i>	6
<i>Victor Dudchenko. Ukrainian phonographic alphabet and its use in the current Ukrainian diaspora in Russia</i>	10
<i>Mykhailo Zaboichen. Moscow Ukrainian studies. Visual arts</i>	11
<i>Oleksandr Zavalnyi. Ukrainian National Republic, the Ukrainian Hetmanat and their influence on constitutional conventions creation of Ukrainians in Russian Samara Oblast in 1917-1918</i>	14
<i>Mykhailo Zakirov. Problems of preserving ethnic identity and national revival of Ukrainians in Russia in XX century</i>	18
<i>Hennadiy Yefymenko. National policy of the Communist Party Central Committee of the Soviet Union on Ukrainians of the Russian Federation in 1930-1935</i>	21
<i>Victor Idzio. Ways of Ukrainian studies development in the Russian Federation</i>	24
<i>Volodymyr Kabuzan. Ukrainians' settlement in Novorossiia in XVIII – the beginning of XX century and changes in the ethnic composition of its population in 1719-1917</i>	30
<i>Olena Kovalchuk. Ukrainians of Russia: national-cultural heritage preservation issue (20s – the beginning of 30s of XX century)</i>	31
<i>Volodymyr Kostryhov. The historian Mykola Kostomarov – a human of two ethnic groups. The role of his ideas in the modern world</i>	44
<i>Dmytro Kulyniak. Ukrainian Cossacks in Kuban</i>	48
<i>Oleksiy Nyrko. Bandura masters of Kuban</i>	49
<i>Andriy Okara. Ukrainian and Great Russian cultures in XVII century: cultural influence or cultural conflict? The viewpoint of the Ukrainian University in the city of Moscow</i>	58
<i>Tamara Petrova. On the issue of the Ukrainian language functioning during the subordination of the Ukrainian Church by the Moscow Patriarchate</i>	64
<i>Volodymyr Petruk. What Ukrainian studies are developed in Moscow State University?</i>	67
<i>Volodymyr Prohorenko. On Ukrainian and Russian mentality antithesis elucidation</i>	77
<i>Oleksandr Rudenko-Desniak. Ukrainians in the Russian Federation</i>	81
<i>Ihor Smulskyi. On the Ukrainian issue in Russia in the end of XX and the beginning of XXI centuries</i>	86
<i>Oleh Khraban. Ukraine after “The Treaty of Pereyaslav” in 1654-1660</i>	86
<i>Eduard Cherniak. Ukrainian culture in funds of the museum of regional ethnography in Tomsk</i>	93

Reviews

<i>Koval Volodymyr. Ukrainians in the history of the Russian state. The review of the monograph “Ukrainian diaspora in Russia” by Doctor of History, Professor, Academician Victor Idzo. - Lviv, 2016</i>	96
<i>Kononenko Petro. The review of the monograph by Doctor of History, Professor, Academician Victor Idzo “The Ukrainian life” – cultural, scientific-educational, political body of Ukrainians of Moscow and Russia in 1912-1917. - Moskov, 2016</i>	97
Our authors	98
The Recommendations for the Author	99

Віктор Ідзьо

**Науковий журнал
«Українознавець»
у 2005 - 2015 роках**

**Львів
«Видавництво Інституту Східної Європи»,
2016р.**

**Інститут Східної Європи
Кафедра Українознавства
при
Університеті «Львівський Ставропігон»**

Віктор Ідзьо

**Науковий журнал «Українознавець»
у 2005 - 2015 роках**

**Львів
«Видавництво Інституту Східної Європи»,
2016**

Пам'ятка авторові

* Стаття повинна відповідати тематиці журналу і сучасному стану науки, бути літературно опрацьованою.

* **Автор статті відповідає за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел і коректне посилання на них.**

* У статті повинні бути присутні такі необхідні елементи; постановка проблеми та її зв'язок із науковими та практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій з даної проблеми; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття; формулювання мети статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження; висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку.

* Структура статті:

- > УДК;
- > прізвище та ім'я автора;
- > назва статті;
- > текст статті,
- > список використаних джерел,
- > резюме російською й англійською мовами (обсягом до 7 рядків) у такій послідовності:

ім'я та прізвище автора, назва статті, текст анотації.

Обсяг статті – 9-12 сторінок комп'ютерного набору.

* Текст статті друкується в одному примірнику українською мовою на білому папері формату А4 кеглем 14 через 1,5 інтервали з дотриманням розмірів полів: верхнього, нижнього і лівого – 30 мм, правого – 10 мм (29 рядків, 60-65 знаків у рядку). Не допускається друкування будь-якої частини тексту меншим інтервалом.

* У тексті статті посилання на використані джерела подаються у квадратних дужках, зазначається порядковий номер і сторінка цитованого джерела.

*Список використаних джерел складається в алфавітному порядку за вимогами Держстандарту.

*Сторінки статті нумеруються за порядком, без пропусків і буквених позначень. Автор підписується на звороті останньої сторінки, чим підтверджує, що дати, цитати, фактичні дані, бібліографія звірені, а стаття готова до видання.

*Ілюстрації та таблиці входять до загального обсягу статті. Загальна кількість ілюстративного матеріалу – таблиць, схем, малюнків – у статті не повинна перевищувати п'яти. Таблиці виконуються згідно з вимогами Держстандарту і розміщуються в тексті статті.

* Разом із роздруком статті необхідно надіслати дискету, в якій файл статті (у двох копіях) записується в редакторі Microsoft Word 97, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту –14, міжрядковий інтервал – 1,5. Схеми та діаграми виконуються в редакторі Word.

*До статті додаються такі супроводжувальні документи:

- > рецензія доктора або кандидата історичних чи філологічних наук відповідно до напрямку статті,
- > повідомлення про автора (прізвище, ім'я, по батькові, посада, спеціальність, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи (повна назва навчального закладу, установи), поштова адреса з індексом, службовий і домашній телефони) та кількість замовлених примірників журналу.

*Редколегія журналу залишає за собою право подавати рукописи на зовнішнє рецензування. Рукописи не повертаються.

*Редакція зобов'язується кожному автору за плату, надіслати один примірник журналу.

Наукове видання

Українознавець Connoisseur of Ukraine

Випуск - Issue XVII

**Технічне забезпечення та комп'ютерний набір під керівництвом
доктора технічних наук, професора Львівської Академії Друкарства Огірка І.В.**

**Наукова редакція:
доктор історичних наук, професор Калакура Я.С.
доктор історичних наук, професор Васюта С.І.**

**Літературна редакція:
доктор філологічних наук, професор Кононенко П.П.
доктор філологічних наук, професор Мосенкіс Ю.Л.**

**Переклад англійською мовою:
викладач, перекладач кафедри іноземних мов ЛНАУ Турчин І.М.
випускник ЛНУ, перекладач з англійської філології, магістр Борецька Ю.В.**

**За редакцією
доктора історичних наук, професора УУМ,
завідувача кафедри українознавства УЛС,
професора УЛС, професора ЛНАУ,
завідувача кафедри українознавства УУМ,
академіка МАНЕ, академіка АНВШУ,
лауреата премії ім. академіка І.П.Крип'якевича,
члена президії Світової Наукової Ради при СКУ - Ідзьо В.С.**

**Підписано до друку 28.01.2017р. Формат 60x84/а
Друк резोगраф. Папір офсетний. Гарнітура-*pragmatika*.
Ум. Друк. Арк. 32, 81. Обкл.- вид. Арк 23, 48.
Наклад 300 прим. Зам. № 124-864.
Видавництво «Українознавця».**

**Адреса редакції: «Українознавець»
Україна, 79008, м. Львів, вул. Кривоноса д.10,
тел: (097) 496 - 22 - 40, факс:(0322) 97-10-38.**

E-mail:ukrainoznavezz@ukr.net

E-mail:vsidzo@mail.ru